

Megint jönnek, európáznak...

Még most sem lehet tudni, a homoszexuálisokkal szembeni vitában mi is Tarlós István polgármester „bűne”

■ LÖFFLER TIBOR

Szinte példa nélküli médiaérdeklődést váltott ki a Tarlós István polgármester és a Sziget Kulturális Szervezőiroda közötti megállapodás. A baloldali lapokban a minap is cikkeztek róla, a tv2 nemcsak hogy vezető hírként számolt be a történetekről, de közel tíz percig „élő adásban” szóaltatott meg embereket a Szigeten, amivel csak a ciánszenyezésről és a tisztai árvizekről szóló tudósításai drámaisága volt összemérhető. A tv2 helyszínről „tudósító” munkatársa megszólaltatott egy jogvédő aktivistát és egy fiatal szociológust is. Utóbbi nem sokat teketóriázott. Kerek perccel kijelentette, hogy ez az út, azaz Tarlós álláspontja nem Európába, hanem éppen ellenkezőleg, Keletre vezet: Romániában nemrég még bűncselekményként kezelték a homoszexualitást, Csecsen-földön meg még most is kivégzik a melegeket. Ez még a „tudósító” is mellbe vághatta, mert sietve hozzáfűzte, hogy azért kivégzésről nem volt szó. Ami a „tényeket” illeti, igaza van. Meglepődése és közbeszólása viszont arra vall, hogy talán nem ismeri még a verbális agressziókat a szociológus által bemutatott válfaját sem.

Ha jól emlékszem, az 1992-es amerikai elnökválasztási kampányban a radikális keresztény jobboldal prominens képviselője, Pat Buchanan ostromozta a homoszexualitás politikai és jogi elismerését, amit a magyar sajtóban Avar János a német homoszexuálisoknak a náciok általi elpusztításával állított párhuzamba. Megkockáztatom a feltételezést, hogy a kereskedelmi csatorna nemcsak politikai okok miatt sokszorozta meg az eset hírértékét, de ez egyben kifejezése is a mássághoz sorolt szubkultúrák iránti elkötelezettségének. Az „élő adás” ugyanis csak azokat lephette meg, akik nem látták Bombera Krisztina csodálattal és áhítattal átitatott késő esti beszélgetését a stúdióba behívott transzvesztitákkal vagy Csiszár Jenő mélyen alulkultúrált műsorát, amelyben a fő attrakció egy még alulkultúraltabb leszbikus pár szeretkezése volt – élő adásban.

A hazai sajtóviszonyokat tapasztalva az sem meglepő, hogy mind ez idáig nem derült ki egyértelműen, hogy mit is követett el a III. kerületi polgármester. A „tényekről” szóló „tudósításokban” rendszeresen váltogatták egymást a különböző verziók, holott egyáltalán nem mindegy, hogy homoszexuálisok, homoszexuális-szervezetek vagy -rendezvények, avagy bizonyos homoszexuális-programok lettek-e kitiltva a Szigetről. Az alkotmányos aggályok sem egyértelműek, bár kétségtelen, hogy Tarlós István egy jogilag, kulturálisan és erkölcsileg képlékeny problémába „tenyerelt bele”. Megközelítésének gyenge pontja az volt szerintem, hogy lényegében ő sem volt tisztában a „betiltott” program tényleges tartalmával, hiszen csak egy programfüzetből tájékozódott, ezért inkább csak előfeltevései (előítéletei) lehettek.

Az érem másik oldala persze az, hogy nem kapott nyilvánosságot egy igen fontos tény, ami éppen azért Tarlós gyanúját látszik igazolni: a kifogásolt interaktív tréningek tartalma. Egyetlen jogvédő sem beszélt arról a kétségek eloszlatására, hogy pontosan mi is az, amit elszántan véd. Így az a látszat keletkezett, hogy homoszexuálisok nem követhetnek el jogsértést, ha pedig valaki az ellenkezőjét feltételezi, annak előítéletes a gondolkodása, tehát nem tiszteli a másságot. De Tarlós szavaiból sem derült ki, hogy a homoszexualitásnak csak a nyilvános és részben kiskorúak előtti propagálása vagy egyáltalában a homoszexualitás propagálása lehet-e jogsértő.

A vitának volt egy sajátos jogi dimenziója is. Többen, köztük ismert jogászok, megpróbálták kriminalizálni Tarlós lépését, amikor határozottan kijelentették, hogy a polgármester túllépte hatáskörét, ami „bűncselekmény”, illetve hogy hivatali visszaélés „büntettét” követte el. (Élek a gyanúperrel, hogy ez folytatása annak a politikai játszmának, amelynek része volt Mádl Ferenc okirat-hamisítás büntetével való megvádolása is.) A politikai háttér azért is valószínűsíthető, mert a támadások valamilyen oknál fogva nem

érintették azt a két rendőrtisztet, aki a tudósítások szerint szintén aláírója volt a megállapodásnak. Ellenben igen hamar napirendre került Tarlós lemondása, akiről köztudomású, hogy kilépett az SZDSZ-ből, évek óta keményen bírálja Demszky főpolgármesteri ténykedését, és kacérkodik azzal a gondolattal, hogy versenybe száll a főpolgármesteri posztért. Nem utolsósorban pedig élvezzi a polgári pártok és választóik bizalmát. A vita sajátos természete miatt valóban bölcsőbb lett volna a jogvédőknek vitát kezdeményezni, hogy meggyőzhessék a kerület első emberét. Az a paradoxon állt ugyanis elő, hogy miközben a meleg- és jogvédő szervezetek mindegyike hangsúlyozza, hogy a kifogásolt (tiltott) programok célja az előítéletek csökkentése a tolerancia je-

Az nem kunszt, ha melegszerzők az interaktív tréningeken melegket vagy meleggel rokonszenvezőket még jobban meggyőznek arról, hogy másoknak milyen előítéleteik vannak. Ami inkább szolgálja ellenkező előjelű előítéletek kialakulását az előítéletesnek tartott emberekről! Elébe mehettek volna az eseményeknek, ha a polgármestert meghívják egy tréningre

gyében, Tarlóssal szemben határozottan intoleránsan léptek fel.

A polgármesterben emberükre leltek, és éppen vele szemben bizonyíthatták volna, hogy előítéletektől mentes, toleráns emberek (melegszerzők és jogvédők) hogyan tudják vitában és meggyőzéssel csökkenteni az emberekben fészkelő előítéleteket. Az ugyanis igazán nem kunszt, ha melegszerzők az interaktív tré-

ningeken melegket vagy meleggel rokonszenvezőket még jobban meggyőznek arról, hogy másoknak milyen előítéleteik vannak. (Ami inkább szolgálja ellenkező előjelű előítéletek kialakulását az előítéletesnek tartott emberekről!) Ezért elébe mehettek volna az eseményeknek azzal, hogy a polgármestert udvariasan meghívják egy ilyen tréningre, mielőtt az elszánja magát, hogy ellenőrzi majd, megrontanak-e kiskorúakat a vitatott programokon.

A Habeas Corpus Munkacsoportnak a Fidesz frakcióvezetőjéhez írt nyílt levele mindezek fényében politikai provokáció volt. Ha pártpolitikuskok a szó nemes értelmében „érdemi” szerepet játszhatnak az ügyben, akkor azok inkább a szabad demokraták lehetnek, mert ők vették már a nyilvános bátorságot, és tüntető szolidaritást is vállaltak melegrendezvényekkel. Tamás Gáspár Miklós és Eörsi István részvétele a polgármesteri hivatal előtti tiltakozó megmozduláson ellenben rossz védjegyek bizonyult, mivel ők legkevésbé a toleranciáról ismertek. Általuk a pártpolitika és az értelmiségi szekértáborok közötti kultúrkaupf menetrendszerűen kebelezte be ezt a kölcsönösen jogi és kulturális természetű konfliktust. Olybá tűnhet, hogy megint a reakciós és maradi konzervativizmus (jobboldal), valamint a modern és európai progresszió (baloldal) csapott össze a homoszexualitás mezején. Akik hasonlóan, a jó és rossz szereposztása szerint gondolkodnak, azok vigyázó szemeket Ernst Röhmre és bajtársaira vessék. Röhm a Sturmabteilung (SA) vezére volt, közismert homoszexuális, aki a hasonló beállítódású környezetével ennek a szexuális orientációnak a maszkulin, spártai, militáns válfaját képviselte. Az, hogy Hitler parancsára az SS a hosszú kések éjszakáján leszámolt velük, ne tévesszen meg senkit: Röhmék homoszexuálisok is nemzeti szocialisták voltak, akik annak rendje s módja szerint ököllel, söröskorsóval vagy késsel győzték meg másokat a maguk igazáról.

A szerző politológus